

М.В. Трофименко

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ АВСТРАЛІЇ

У роботі аналізується структура публічної дипломатії Австралії, визначається її ефективність. Встановлюються організації, як урядові, так і неурядові, що займаються реалізацією публічної дипломатії. Аналізується доповідь Сенатського комітету Австралії щодо розвитку публічної дипломатії країни, в якій міститься моніторинг діяльності інституцій, що обіймаються питаннями реалізації публічної дипломатії, рекомендації щодо корегування напрямів реалізації, заходів публічної дипломатії задля підвищення її ефективності. Наводиться аналіз бюджетної звітності Департаменту закордонних справ і торгівлі щодо фінансування публічної дипломатії Австралії. Робиться висновок, що не дивлячись на політику економії, кошти розподіляються таким чином, щоб ефективність публічної дипломатії залишалася високою. Зауважується, що Департамент закордонних справ і торгівлі підтримує діяльність свого веб-сайту, на якому докладно висвітлюються заходи публічної дипломатії, звіти, фінансова документація, стратегії, електронні видання з моніторингу ефективності публічної дипломатії тощо.

Ключові слова: публічна дипломатія, глобалізація, Департамент закордонних справ і торгівлі, Сенат Австралії, Австралійський Союз/Співдружність.

Швидкі темпи глобалізації та інформатизації міжнародного суспільства на сучасному етапі вимагають від національних держав шукати нові методи та шляхи підвищення ефективності своєї зовнішньої політики. На допомогу класичним методам дипломатії приходять нові механізми створення позитивного іміджу своєї держави в очах світової громадськості та інтенсифікації зовнішніх відносин, серед яких важливе місце посідає публічна дипломатія як зв'язки державних структур однієї країни з громадськістю інших держав в обхід їх офіційних органів.

Сьогодні публічна дипломатія є невід'ємним елементом зовнішньополітичної стратегії держав, які розробляють власні моделі її реалізації. Серед цих моделей особливий науковий інтерес представляє публічна дипломатія Австралії. Ця країна включила публічну дипломатію у порядок денний та все більше приділяє уваги цьому надзвичайно важливому напрямку діяльності сучасної держави.

Структура та механізми реалізації публічної дипломатії Австралії можуть слугувати прикладом і для нашої країни, яка для більш глибокої інтеграції в світове конкурентне середовище має вирішити проблему покращення поточного іміджу в очах світової аудиторії.

Австралійський Союз – шоста держава за площею в світі з населенням у 24 млн. 400 тис. осіб, яка входить у двадцятку найбільш розвинених держав світу, займаючи 13 позицію за розмірами економіки та 6 за розмірами ВВП на душу населення. Австралія обіймає 12 місце в світі за обсягами військових витрат. Визначальним чинником, що впливає на формування зовнішньої політики цієї країни є її геополітичне положення, адже країна займає окремий континент та має спільні морські кордони із острівними

державами – Індонезією, Новою Зеландією, Східним Тимором, Папуа – Новою Гвінеєю, Вануату, Новою Каледонією, Соломоновими Островами.

Традиційна дипломатія полегшує цілеспрямовану міжурядову комунікацію шляхом переговорів, представництва, підготовки дипломатичних донесень, доповідей та звітності. На додаток до проектування образів своїх урядів за кордоном (функція представництва), дипломати досліджують для своїх урядів думки з-за кордону, які мають безпосереднє відношення до національних інтересів (дипломатичні донесення, доповіді та звітність). Подібні думки можуть бути про події, що відбуваються за кордоном, або це можуть бути думки з-за кордону щодо подій у країні, яку представляє дипломат.

Міністерства закордонних справ та міжурядові конференції продовжують здійснювати великий вплив на реалізацію дипломатичних цілей, взаємодія з іншими міжвідомчими системами через МЗС, посольства, відділи торгівлі продовжує відігравати важливу роль у здійсненні дипломатії. Проте, у той час коли типи акторів та об'єктів дипломатії було значно розширено задля включення додаткових урядових та територіальних форм, кібернетична функція дипломатії зберігалася та визначалася як взаємодія системи органів управління національної держави із зовнішніми суб'єктами і міжнародним середовищем¹.

Сьогодні ми можемо спостерігати зміну контексту дипломатії. Надзвичайно зростає вплив ЗМІ на громадську думку в областях, що викликають суспільний інтерес, включаючи зовнішню політику. Нові медіа-технології також дозволяють іншим державам, корпораціям, неурядовим організаціям, неофіційним організаціям та окремим особам публікувати новини і думки за їх власним бажанням. Уряди мають реагувати на ці нові обставини та вимушені мати справу з цим новим контекстом дипломатії, який реалізується публічно. Публічна дипломатія в цьому розумінні повинна бути не просто терапевтичною відповіддю з боку уряду на негативну реакцію на зовнішню політику з боку іноземної громадськості або відповіддю уряду на негативне зображення його країни за кордоном. В ідеалі вона повинна включати зростання ролі зовнішньої політики як осередку взаєморозуміння в умовах конструктивної прозорості².

Стратегічна публічна дипломатія повинна інформувати про розвиток зовнішньої політики, а також здійснювати управління іміджем, дипломатичними подіями та заходами. Вона повинна включати пряму та зворотну систему зв'язку (також від громадськості всередині країни) у формулюванні політики, а також для розробки стратегій та управління публічною дипломатією. Сучасним міністерствам закордонних справ надзвичайно потрібні стратегії публічної дипломатії та практики для їх реалізації. Стратегія найкращим чином розробляється багатопрофільними командами, до яких залучаються фахівці в галузі зовнішньої політики, політичної комунікації, стратегічної комунікації, міжнародних зв'язків з громадськістю тощо³. Практики публічної дипломатії повинні мати більш розвинені навички, пов'язані з новими ЗМІ та інформаційними технологіями та зв'язками з громадськістю, ніж пов'язані з веденням дипломатичних переговорів.

Ці нові умови змушують країни адаптуватися та реформувати інструменти та інститути дипломатії. Прикладом такого реформування слугує Австралія.

¹ Chitty N. Australian Public Diplomacy / Naren Chitty // Routledge Handbook of Public Diplomacy. — New York: Routledge, 2009. — P. 314.

² Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — P. 315.

³ Chitty N. Australian Public Diplomacy / Naren Chitty // Routledge Handbook of Public Diplomacy. — New York: Routledge, 2009. — P. 315.

Вперше структура, яка обіймалася питаннями публічної дипломатії, була створена в Австралії ще у квітні 1999 року. Підрозділ «Імідж Австралії» Управління зі зв'язків з громадськістю та консульської роботи (раніше розташований у Відділі Південної і Південно-Східної Азії) об'єднав Інтернет управління (раніше розташоване в парламентському підрозділі із зв'язків з громадськістю), елементи колишніх відділень просування Австралії за кордоном (Overseas Promotions) та Олімпійських ігор. Підрозділ був відповідальний за загальне керівництво публічною дипломатією, зосереджуючи увагу на закордонних операціях, але також й на інформаційно-пропагандистських кампаніях з торгівлі, контролю над озброєнням, боротьбі з тероризмом, охорони навколишнього середовища та прав людини, як у межах країни, так й за її кордонами. Він співпрацював з іншими федеральними, державними і муніципальними установами, а також неурядовими організаціями у сприянні просуванню публічної дипломатії Австралії. З того часу до реалізації публічної дипломатії було долучено низку інших урядових та неурядових структур держави.

Аналіз Спеціальної доповіді «Публічна дипломатія Австралії: формування нашого іміджу», підготовленої Постійним Комітетом Сенату Австралії із зовнішньої політики, оборони та торгівлі¹ у 2007 році показує, що існує низка організацій і осіб з державного сектору, представників громадянського суспільства, які вважають себе причетними до формування та реалізації публічної дипломатії Австралії. Матеріали у письмовій або усній формі були отримані на запит Сенату з більш ніж 30 організацій і приватних осіб. Слід також зазначати, що більшість університетів Австралії є державними інституціями, що відносяться до певного штату (на відміну від федеральних установ), хоча в певному сенсі, вони можуть бути віднесені до так званого третього сектора (організації громадянського суспільства).

Ключову роль у реалізації публічної дипломатії країни грають наступні державні установи та агенції федерального рівня:

- Департамент закордонних справ і торгівлі (Department of Foreign Affairs and Trade);
- Австралійська радіомовна корпорація (Australian Broadcasting Corporation);
- Австралійське агентство з міжнародного розвитку (Australian Agency for International Development);
- Австралійська рада мистецтв (Australia Council of the Arts);
- Австралійська кінематографічна комісія (Australia Film Commission);
- Австралійська комісія з питань спорту (Australian Sports Commission);
- Департамент сільського господарства, рибальства та лісового господарства (Department of Agriculture, Fisheries, Forestry), після 2015 року – Департамент сільського господарства та водних ресурсів;
- Департамент освіти, науки і навчання (Department of Education, Science and Training);
- Департамент оборони (Department of Defence);
- Австралійська інвестиційна організація (Invest Australia).

Провідне місце серед цих структур займає Департамент закордонних справ і торгівлі (ДЗСТ), який вбачає себе органом, що несе «основну відповідальність за виконання програм публічної та культурної дипломатії Австралії для просування політичних цілей у галузі зовнішньої політики та торгівлі²». ДЗСТ наголошує на тому,

¹ Senate of Commonwealth of Australia Standing Committee on Foreign Affairs, Defence and Trade «Australia's public diplomacy: building our image». — Senate Printing Unit, Parliament House, Canberra. — 244 p.

² Chitty N. Australian Public Diplomacy / Naren Chitty // Routledge Handbook of Public Diplomacy. — New York: Routledge, 2009. — P. 317.

що публічна дипломатія стала одним з основних напрямів діяльності організації. Так, згідно бюджету ДЗСТ витрати Австралії на публічну дипломатію у 2014-2015 фінансовому році склали 15,182 тис. австралійських доларів. Згідно цьому документу витрати на публічну дипломатію у 2015-2016 фінансовому році скоротилися до 5,044 тис. австралійських доларів і у 2016-2017 та 2017-2018 – до 4,594 тис. доларів¹. Тенденція до скорочення витрат обумовлена загальною політикою австралійського уряду щодо скорочення витрат. Варто зазначити, що до публічної дипломатії можуть також бути віднесені й інші бюджетні програми, наприклад «Програма по просуванню туристичних інтересів Австралії», «Програми допомоги задля розвитку» тощо. Якщо враховувати згадані програми у загальну цифру, яку витрачає уряд Австралії на публічну дипломатію, вона буде складати сотні мільйонів австралійських доларів.

Згідно згаданого бюджетного плану основною метою програми публічної дипломатії є формування позитивного та сучасного образу Австралії та просування ясного розуміння урядової політики, його цілей та більш активної інтеграції у Індійсько-Тихоокеанський регіон².

Очікувані результати від реалізації публічної дипломатії – просування зв'язків між людьми, сучасного та позитивного іміджу Австралії як напряму для бізнесу, інвестицій, туризму, навчання та підтримка завдань урядової міжнародної політики. Також серед результатів у згаданому документі значиться просування австралійських національних інтересів через нові підходи, які приваблюють зарубіжні аудиторії образом сучасної Австралії та полегшують створення мереж, співпраці та зв'язків між людьми та інституціями задля побудови розуміння та довіри.

ДЗСТ здійснює свою публічну дипломатію у рамках реалізації Стратегії публічної дипломатії на 2014-2016 роки³. У цьому документі зазначається, що у більш складному та інформаційно насиченому сучасному глобальному міжнародному середовищі існує більше акторів, які прагнуть впливати на зовнішню політику, торгівлю і розвиток політики і її результати. Як наслідок, здатність впливати на громадську думку і формувати сприйняття за допомогою публічної дипломатії стало важливим компонентом зовнішньої політики Австралії і буде залишатися одним з ключових поточних напрямків роботи ДЗСТ⁴.

Місія публічної дипломатії визначається як посилення впливу Австралії, репутації і відносин на міжнародному рівні шляхом сприяння чіткому, творчому і впевненому баченню міжнародної політики Австралії, яка відображає австралійські національні інтереси і покращує внутрішнє розуміння ролі ДЗСТ. В рамках виконання цілей стратегії передбачено, що ДЗСТ буде просувати цільові ініціативи публічної дипломатії, які сприяють популяризації Австралії у економічній, творчій, культурній, спортивній, інноваційній, науковій, освітній галузях, та просувають Австралію в якості місця для інновацій, бізнесу, інвестицій, туризму і навчання, а також підкреслюють особливу роль Австралії в Індійсько-Тихоокеанському регіоні. Цілі стратегії публічної дипломатії полягають в наступному:

- просування конкурентоспроможного інвестиційного середовища Австралії, відкритої і гнучкої економіки, передбачуваної нормативно-правової бази та прихильності до лібералізації торгівлі, інвестиційних можливостей у

¹ Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT) Entity resources and planned performance // Portfolio Budget Statements 2015-16 Budget Related Paper No. 1.9 Foreign Affairs and Trade Portfolio. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://dfat.gov.au/about-us/corporate/portfolio-budget-statements/Documents/2015-16-foreign-affairs-and-trade-pbs.pdf>.

² Там само.

³ Australian Public Diplomacy Strategy 2014–16. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/people-to-people/public-diplomacy/Pages/public-diplomacy-strategy.aspx>.

⁴ Там само.

туристичній сфері, позиціонування Австралії як країни з сильною сферою освіти і професійної підготовки, а також провідної країни, яка має великий досвід в сфері інновацій, науки і техніки;

- формування розуміння ролі Австралії у світі, її стратегічне місце у Індійсько-Тихоокеанському регіоні, в тому числі її прагнення до більш глибокої інтеграції, сталого розвитку та гендерної рівності;
- посилення впливу Австралії на формування міжнародної політики і архітектури міжнародної та регіональної безпеки шляхом просування національних інтересів, в основі яких лежать процвітання і безпека в регіоні;
- просування Австралії як сучасної, творчої, успішної, різноманітної і толерантної країни; привабливого місця для навчання, роботи, відвідання, життя і інвестування¹.

В Стратегії також містяться 5 ключових завдань для публічної дипломатії Австралії:

1. Просування економічної унікальності Австралії і підтримання цілей економічної дипломатії.
2. Закріплення політики глибокої взаємодії Австралії з країнами Індійсько-Тихоокеанського регіону.
3. Просування австралійського бачення порядку денного міжнародної політики.
4. Просування Австралії як лідера розвитку.
5. Затвердження Австралії в якості відкритої, інноваційної, демократичної і різноманітної нації.

У розділі «Публічна дипломатія і комунікації» річного звіту ДЗСТ за 2015 – 2016 рр. проаналізовані заходи, які реалізовувались департаментом. В цілому зазначається, що діяльність ДЗСТ розширила вплив Австралії, зміцнила репутацію і відносини країни за кордоном і допомогла уряду виконати його політичні пріоритети зовнішньої торгівлі і розвитку. Активна взаємодія із засобами масової інформації сприяла більш поінформованому висвітленню політики і програм Австралії і більш точній інформації про роль Департаменту у реагуванні на консульські і гуманітарні кризи².

У звіті зазначається, що було оброблено 3,293 медіа запитів від австралійських і міжнародних засобів масової інформації та підготовлено 460 медіа-релізів і публічних заяв для міністрів і відомств. Австралійські місії також відповіли на кілька тисяч іноземних медіа запитів. Департамент організував п'ять міжнародних візитів ЗМІ в Австралію, в рамках яких країну відвідали 45 журналістів з 23 країн світу. Візити сприяли налагодженню економічних та культурних зв'язків з країнами Африки і Латинської Америки, інвестиційним можливостям в північній Австралії, розвитку політики і програм, які підтримують розширення прав і можливостей жінок, а також науково-дослідної інфраструктури в Австралії тощо.

ДЗСТ було забезпечено високу якість зв'язку для громадськості через веб-сайти і цифрові медіа-канали. Департаментом було перероблено майже 100 зарубіжних веб-сайтів і запущено шість нових, а також збільшено присутність у соціальних ЗМІ на 25 відсотків.

¹ Australian Public Diplomacy Strategy 2014–16. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/people-to-people/public-diplomacy/Pages/public-diplomacy-strategy.aspx>.

² Public Diplomacy and Communication // Department of Foreign Affairs and Trade of Australia Annual Report 2015—16. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/about-us/publications/corporate/annual-reports/annual-report-2015-2016/home/section-2/results/area/public-diplomacy-and-communication/index.html>.

Департаментом було надано 2,031 нових стипендій, 87% з яких в Індійсько-Тихоокеанському регіоні, в результаті чого загальне число студентів, яким було надано допомогу в рамках програми протягом року, було збільшено до більш ніж 7000.

Департаментом було розроблено Стратегію глобального залучення випускників австралійських університетів (Australia Global Alumni Engagement), яка зобов'язує уряд Австралії провести спільно з вищими навчальними закладами роботу, що має за мету сформувати глобальне співтовариство випускників, яке буде продовжувати підтримувати зв'язки з Австралією.

Фонди, інститути, ради Департаменту просували австралійську зовнішню політику, в тому числі через 244 гранти, які сприяють поглибленню економічних, культурних, наукових, спортивних та освітніх зв'язків на міжнародному рівні. Програма прямої допомоги ДЗСТ фінансує 880 проектів в 120 країнах світу.

Департамент сприяв підвищенню обізнаності про австралійське суспільство та цінності в рамках програм культурної дипломатії, включаючи програми міжнародних культурних візитів, програми для аборигенів і жителів островів протоки Торреса тощо.

Кількість ефективних ініціатив у галузі публічної дипломатії реалізовані департаментом збільшується в рамках реалізації довгострокової стратегії публічної дипломатії. Цей факт обумовлює чіткі рамки для департаменту, представництв за кордоном, а також фондів, рад та інститутів, а також забезпечує стратегічне узгодження між програмами публічної дипломатії та політичними результатами. Якість програм і попит на фінансування через департамент постійно зростають, відображаючи визнання цінностей публічної дипломатії як інструменту для просування політичних пріоритетів Австралії.

Для здійснення своїх цілей ДЗСТ також пропонує навчання публічній дипломатії в Австралії та у закордонних центрах. У 2015-2016 роках департамент продовжував реалізовувати такий напрям роботи, як професіоналізація можливостей публічної дипломатії шляхом проведення семи регіональних навчальних заходів, що охопили 70 відсотків всіх посадовців ДЗСТ, а також був запущений випуск довідника публічної дипломатії. Департамент також відповів на зміни навколишнього медіа середовища шляхом зміцнення цифрових можливостей і розширення використання соціальних медіа задля поліпшення комунікації та залучення громадськості.

У 2016-2017 роках Департамент основним завданням поставив покращення якості послуг і зосередження на результатах, які допомагають привернути увагу громадськості і підвищити міжнародну репутацію Австралії. Також в планах Департаменту оновити стратегію публічної дипломатії на наступні три роки, в тому числі для включення наукової дипломатії і акценту на творчій індустрії. Департамент також здійснюватиме покращення цифрових стратегій, планує запровадити додаткові канали соціальних медіа, а також розвивати програму глобального залучення випускників австралійських університетів.

Крім Департаменту закордонних справ і торгівлі свій внесок у розвиток відносин з громадськістю інших держав роблять і Австралійське агентство з міжнародного розвитку (AusAID) та Австралійська Радіомовна Корпорація (АРК).

Австралійське агентство з міжнародного розвитку надає допомогу закордонним неурядовим організаціям (а також урядам та іншим установам) з метою боротьби з бідністю та досягнення сталого розвитку у відповідності з національними інтересами Австралії.

Австралійська Радіомовна Корпорація (АРК)¹ також виконує функції публічної дипломатії визначені Законом про Австралійську Радіомовну Корпорацію від 1983 року.

¹ Australia Broadcasting Corporation (ABC). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.abc.net.au>.

У цьому законі стверджується, що АРК призначена для «(1) стимулювання обізнаності про Австралію і міжнародного розуміння австралійського ставлення до міжнародних справ; та (2) надання змоги австралійським громадянам, які живуть або подорожують за кордоном, отримувати інформацію про австралійські справи та австралійські позиції щодо міжнародних справ»¹. Працівники корпорації прагнуть вирішити цю задачу за допомогою Радіо Австралія та австралійської мережі (створеної у серпні 2001 року) в рамках тендеру від ДЗСТ. АРК також бере участь у міжвідомчій публічній дипломатії з аналогічними відомствами за кордоном та об'єднаннями радіомовлення. Зокрема, всесвітня мережа використовується здебільшого у якості механізму зворотного зв'язку, а не в якості доставки новин та думок Австралійської Радіомовної Корпорації австралійській діаспорі та закордонній громадськості.

Реалізації публічної дипломатії Австралії сприяє також Австралійська Рада Мистецтв² за допомоги: (1) Ради Мистецтв Австралійських Аборигенів та Жителів островів протоки Торрес; (2) Відділу Розвитку Мистецтв (танців, літератури, музики, театру, образотворчого мистецтва тощо); (3) Спільноти партнерських відносин та Відділу розвитку ринку; (4) Головної Ради з образотворчих мистецтв. Австралійська кінематографічна комісія вбачає своє призначення у допомозі створенню «міжнародного іміджу Австралії за допомоги телевізійної та кінематографічної культури, що також забезпечить відчутні економічні вигоди для Австралії за рахунок туризму і торгівлі»³. Ця структура бере участь у публічній дипломатії через членство у Міжнародній Раді культури Австралії.

Департамент сільського господарства та водних ресурсів⁴ також визначає (1) доступ до ринків та створення гарної репутації; (2) біологічний захист; (3) готовність до надзвичайних ситуацій, як три свої найголовніші цілі публічної дипломатії. Дві з них можуть бути класифіковані як пов'язані з безпекою.

На основі аналізу діяльності офіційних інститутів Австралії, що реалізують публічну дипломатію зазначеним Постійним Комітетом Сенату Австралії із зовнішньої політики, оборони та торгівлі були розроблені рекомендації щодо підвищення ефективності цього напрямку.

Комітет Сенату визнав ряд урядових, неурядових і приватних організацій, що сприяють зусиллям публічної дипломатії Австралії. У той час, коли поважні австралійські відомства займаються публічною дипломатією, Комітет Сенату зазначив, що Австралія стикається з «жорсткою конкуренцією» з іншими країнами⁵. Існує велика кількість музикантів оркестру австралійської публічної дипломатії, виконуючих свої композиції без партитури чи диригента. Вистава відбувається під відкритим небом, та конкуруючі оркестри з Канади, Великобританії, США та інших країн грають свої національні мелодії⁶.

Комітет Сенату прийняв «основну концепцію публічної дипломатії, що полягає у роботі або діяльності, яка здійснюється для розуміння, інформування та залучення

¹ Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — P. 318.

² Australia Council for the Arts (ACA). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.australiacouncil.gov.au>.

³ Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — P. 318.

⁴ Department of Agriculture and Water Resources. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.agriculture.gov.au>.

⁵ Senate of Commonwealth of Australia Standing Committee on Foreign Affairs, Defence and Trade «Australia's public diplomacy: building our image». — Senate Printing Unit, Parliament House, Canberra. — P. 202.

⁶ Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — P. 319.

громадян та організацій в інших країнах з метою формування їх сприйняття таким чином, що буде сприяти Австралії та австралійським політичним цілям на міжнародному рівні». Проте, він використовує це визначення публічної дипломатії як у широкому, так і в вузькому сенсі цього слова, відповідно до питання дослідження використовуючи розширене розуміння публічної дипломатії при розгляді: послідовності, узгодженості та достовірності Австралії; природи діалогу та взаємодії Австралії та міжнародного співтовариства; та координації заходів публічної дипломатії. Визнаючи, що Австралійське агентство з міжнародного розвитку та Міністерство оборони не має першочергового відношення до публічної дипломатії, їх діяльність розглядається, як «важливий побічний продукт», що значно сприяє міжнародній репутації Австралії¹. Комітет виявив інтерес у вивченні того, як робота цих агентств, а також культурних та освітніх установ та інших груп, включаючи діаспори Австралії, перетинається з публічною дипломатією Австралії.

Комітет Сенату зробив 18 рекомендацій для подальшого розвитку публічної дипломатії Австралії. Дві рекомендації стосуються «Відстеження думок у цільових країнах». У першій рекомендації Сенат був зацікавлений у тому, щоб імідж Австралії можна було відстежити у ключових країнах, щоб «широкі консультації з громадськістю» відносно зовнішньої політики Австралії були проведені у середині країни, та щоб організації заохочувались до активної участі у публічній дипломатії. Створення національного іміджу може управлятися практиками публічної дипломатії та розповсюджуватися за допомогою ЗМІ, але як припускають теорії сприйняття та багатозначні підходи, отримані уявлення можуть бути реконструйовані користувачами ЗМІ. Існує також широкий спектр категорій національного іміджу, починаючи від політичних до поп-культур. Окрім цього існує безліч технологій доставки, від сучасних ЗМІ до постмодерних інтерактивних та самоселективних технологій. Різні покоління людей використовували різні технології для доступу до різних повідомлень для різних цілей, цілей що варіюються від розважальних до освітніх. При реалізації першої рекомендації необхідно врахувати ці реалії.

Згідно документу консультації з австралійською громадськістю щодо питань зовнішньої політики повинні бути пов'язані з програмою державної освіти. Друга Рекомендація передбачає проведення громадських інформаційних кампаній Австралійською Радіомовною Корпорацією². У зв'язку з цим, існує необхідність дослідження знань громадськості з важливих проблемних областей. Корисними в цьому контексті є дослідження настроїв серед політичних кіл стосовно більш активної участі громадськості у дискусіях щодо зовнішньої політики. Організації, а саме, неурядові або навіть нефедеральні урядові організації, які задіяні у публічній дипломатії, націлені другою рекомендацією на заохочення участі у програмах публічної дипломатії. Ці агентства визначаються рекомендаціями як дуже важливі. В цьому плані важливо враховувати заходи в контексті публічної дипломатії, що реалізуються штатами, містами, муніципалітетами, а також неурядовими організаціями.

Третя та четверта рекомендації закликають до більш ефективного використання освітніх подорожей та програм відвідувань. Існує корисне дослідження, що може бути проведене стосовно думок приїжджих та відвідувачів «до та після»³. П'ята рекомендація стосується того, що австралійським студентам повинні надаватися додаткові стимули для вивчення східних мов та культури Сходу.

¹ Там само.

² Senate of Commonwealth of Australia Standing Committee on Foreign Affairs, Defence and Trade «Australia's public diplomacy: building our image». — Senate Printing Unit, Parliament House, Canberra. — P. 204.

³ Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — P. 320.

Шоста рекомендація закликає до того, щоб Міжнародна Інформаційна Корпорація (МІК) була визначена як центральний наглядовий орган в контексті реалізації публічної дипломатії. Вона закликала МІК мати більш серйозні представництва, ширші функції, відповідальність за забезпечення міжвідомчої взаємодії, відповідальність за стратегічне планування та встановлення пріоритетів, визнання ролі місцевих органів влади, недержавних зацікавлених сторін та австралійської діаспори, деякі перехресні членства з Австралійсько-Ізраїльською Торговельною палатою, публікування звітів, заснування підкомітету для включення недержавних зацікавлених сторін та товариств діаспор до загальної системи публічної дипломатії, заснування підкомітету для забезпечення того, щоб австралійська публічна дипломатія залишалася на передовій розвитку технологій. Рекомендовано також провести порівняльні дослідження структур публічної дипломатії у країнах-партнерах та у самій Австралії, що сприятиме розробці відповідної структури для Австралії¹.

Сьома рекомендація закликає до більш ефективної співпраці між федеральними рівнями влади та владою Великої Британії як лідера Британської Співдружності. В цьому контексті немає жодної згадки про рівень штатів. В Австралії, громадянство надається мерами на церемоніях, за участі представників федерального уряду. Нові громадяни часто продовжують мати зв'язки зі своїми країнами походження. Як приклад такі церемонії можуть розглядатися як елементи публічної дипломатії.

Визнаючи роль культурних закладів у культурній дипломатії, наступна рекомендація закликає Австралійсько-Ізраїльську Торговельну палату до вирішення питань, що викликають стурбованість, щоб АІТП була під спільним головуванням міністрів закордонних справ, мистецтв та спорту, щоб підрозділ культурної та публічної дипломатії було відкрито у Міністерстві культури.

Слід зазначити, що в той час як усі робітники ДЗСТ повинні бути навчені мистецтву публічної дипломатії не всі можуть бути навченими фахівцями в області комунікації та зв'язків з громадськістю. Відкидаючи створення спеціалізованого підрозділу зі справ публічної дипломатії, стратегія передбачає просування публічної дипломатії, спираючись на навички як спеціалістів, так і фахівців широкого профілю. Дійсно, розглядаючи дипломатію як важливу діяльність, комітет рекомендує незалежне опитування представництв за кордоном з метою оцінки їх потенціалу для проведення ефективних програм публічної дипломатії.

В представленому документі існує тільки одна рекомендація щодо «Сучасних технологій» – досліджувати застосування інноваційних технологій для поліпшення реалізації програм публічної дипломатії.

Також існує тільки одна рекомендація у розділі «Оцінювання», вона надає установам ДЗСТ конкретні індикатори, які дозволяють їм спостерігати і оцінювати ефективність програм публічної дипломатії. «Оцінювання» в документі поєднане із розділом «Фінансування». Наступна рекомендація стосується того, що ДЗСТ повинні оцінювати результати роботи ФРІ (фондів, рад, або інститутів), щоб визначити, чи повинен рівень фінансування бути збільшеним. Двадцята рекомендація стосується того, що кожен фонд, рада або інститут повинен звітувати перед Парламентом щорічно.

Незважаючи на добре розроблену стратегію публічної дипломатії Австралії та досить ефективні інструменти її реалізації, слід звернути увагу і на певні недоліки. Так, доповідь Комітету Сенату Австралії щодо розвитку публічної дипломатії в цілому визнає роль або можливу роль суб'єктів з різних секторів, за винятком, штатів. Другому Сектору (підприємствам) також не було надано багато уваги у доповіді.

Однієї з особливостей австралійської моделі публічної дипломатії є широке залучення громадськості до обговорення її стратегії, адже хоча публічна дипломатія

¹ Там само.

традиційно орієнтована на аудиторію інших держав, вона все ж потребує урахування позицій внутрішньої громадськості. Отже, публічна дипломатія Австралії водночас і національно орієнтована, і пропагандистська.

Зважаючи на все вищевикладене можна зробити наступні висновки.

По-перше, австралійська публічна дипломатія є досить ефективною, має свою структуру та розгалужену мережу організацій, що займаються її реалізацією, провідну роль серед яких грає Департамент закордонних справ і торгівлі Австралії, що виконує функції австралійського міністерства закордонних справ.

По-друге, Сенат Австралії через Постійний Комітет із зовнішньої політики, оборони та торгівлі здійснює постійний контроль за реалізацією публічної дипломатії, проводить моніторинг діяльності інституцій, що обіймаються питаннями публічної дипломатії, висловлює свої рекомендації, що дозволяє корегувати напрями реалізації та заходи цієї діяльності, підвищуючи її ефективність.

По-третє, через політику економії австралійського уряду кошти передбачені на реалізацію політики публічної дипломатії зменшуються, однак Департамент закордонних справ і торгівлі розподіляє фінансування таким чином, щоб ефективність публічної дипломатії залишалася високою.

По-четверте, Департамент закордонних справ і торгівлі підтримує діяльність свого веб-сайту, на якому докладно висвітлюються заходи публічної дипломатії, звіти, фінансова документація, стратегії, електронні видання з моніторингу ефективності публічної дипломатії тощо, що сприяє прозорості цієї діяльності та забезпечує громадський контроль.

Список використаної літератури

1. Трофименко М. В. Дипломатична та консульська служба : підручник для студентів ВНЗ / М. В. Трофименко, К. В. Балабанов. — Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. — 432 с. ; Trofymenko M. V. Dyplomatychna ta konsulska sluzhba : pidruchnyk dlia studentiv VNZ / M. V. Trofymenko, K. V. Balabanov. — Donetsk : Vyd-vo «Noulidzh» (donetske viddilennia), 2013. — 432 s.

2. Australia Broadcasting Corporation (ABC). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.abc.net.au>.

3. Australia Council for the Arts (ACA). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.australiacouncil.gov.au>.

4. Australian Public Diplomacy Strategy 2014–16. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/people-to-people/public-diplomacy/Pages/public-diplomacy-strategy.aspx>.

5. Australian Sports Commission. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ausport.gov.au>.

6. Chitty N. Australian Public Diplomacy / Naren Chitty // Routledge Handbook of Public Diplomacy. — New York: Routledge, 2009. — P. 314—322.

7. Department of Agriculture and Water Resources. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.agriculture.gov.au>.

8. Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT) Annual Report 2015-2016. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/about-us/publications/corporate/annual-reports/annual-report-2015-2016/index.html>.

9. Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT). Entity resources and planned performance. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/about-us/corporate/portfolio-budget-statements/Documents/2015-16-foreign-affairs-and-trade-pbs-dfat.pdf>.

10. Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT). Entity resources and planned performance // Portfolio Budget Statements 2015-16 Budget Related Paper No. 1.9 Foreign

Affairs and Trade Portfolio. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://dfat.gov.au/about-us/corporate/portfolio-budget-statements/Documents/2015-16-foreign-affairs-and-trade-pbs.pdf>.

11. Department of Foreign Affairs and Trade of Australia. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/pages/default.aspx>.

12. Public Diplomacy and Communication // Department of Foreign Affairs and Trade of Australia Annual Report 2015—16. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dfat.gov.au/about-us/publications/corporate/annual-reports/annual-report-2015-2016/home/section-2/results/area/public-diplomacy-and-communication/index.html>.

13. Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — 382 p.

14. Senate of Commonwealth of Australia Standing Committee on Foreign Affairs, Defence and Trade «Australia's public diplomacy: building our image». — Senate Printing Unit, Parliament House, Canberra. — 244 p.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2016 р.

M. Trofymenko

PUBLIC DIPLOMACY OF AUSTRALIA

The Commonwealth of Australia is the world's sixth largest country by total area with the population of 24, 400, 000 people. Australia has the world's 13th-largest economy and ninth-highest per capita income and also represents the 12th largest defence budget.

Australian foreign policy develops under certain geographical conditions (it is a country comprising the mainland of the Australian continent) and the fact that it has common sea borders with a number of island states, such as Indonesia, New Zealand, East Timor, Papua New Guinea, Vanuatu, New Caledonia, the Solomon Islands.

This article analyzes the structure of public diplomacy in Australia, determines its efficiency, defines organizations, both governmental and non-governmental, engaged in the implementation of public diplomacy. The author also reviews the Report by the Australian Senate on the development of public diplomacy, which includes the monitoring of the activities of institutions engaged in the implementation of public diplomacy and provision of recommendations on the coordination of the lines of implementation and public diplomacy efforts aimed at the efficiency improvement. The present paper also studies the budgetary reporting of the Department of Foreign Affairs and Trade on allocation of funds on the Australian public diplomacy. The author concludes that despite the economic austerity, funds are allocated in a way that does not interfere with the high efficiency of public diplomacy.

The discussion of the special 2007 Report on Public Diplomacy by the Australian Senate demonstrates that there is a number of organizations and private sector actors, and civil society representatives that consider themselves as one of the creators and promoters of the Australian public diplomacy. Submissions, written or oral, were received by the Senate from over 30 institutions and individuals. It should be noted that most of Australia's universities are considered to be state (as opposed to federal) institutions, though in a sense, they may be viewed as a part of the third sector. The federal level government agencies and institutions engaged in public diplomacy development are as follows:

Australian Broadcasting Corporation;

Australian Agency for International Development;

Australia Council of the Arts;

Australia Film Commission;

Australian Sports Commission;

Department of Agriculture, Fisheries, Forestry, after 2015– Department of Agriculture and Water Resources;

Department of Education, Science and Training;

Department of Defence;

Department of Foreign Affairs and Trade;

Invest Australia.

Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT) is the body primarily responsible for implementing Australia's public and cultural diplomacy programs on behalf of the Government to advance foreign and trade policy objectives». DFAT states that public diplomacy became one of the main areas of focus of the organization. Thus, expenditure on public diplomacy in 2014-2015 comprised 15,182 AUD. According to this document, expenditure on public diplomacy in 2015-2016 reduced to 5,044 AUD and to 4,594 AUD in 2016-2017 and 2017-2018. The tendency towards reduction of expenditure is preconditioned by the general austerity policy of Australian government. It is worth to mention that other budget-related programs such as "Program for the promotion of tourism perspectives of Australia", "Assistance for the development program" etc. can also be regarded as public diplomacy efforts. If one considers these programs as an item on a state budget spent on public diplomacy by Australian government, it will account for hundreds of millions of AUD.

Under the above-mentioned budget plan, the main aim of the public diplomacy program was the creation of a positive current image of Australia and promotion of a clear understanding of its governmental policy, aims and more active integration into Indo-Pacific Region.

The results expected from the implementation of the public diplomacy are as follows: the promotion of people-to-people contacts and the positive current image of Australia as the area of focus for business activities, investments, tourism, education, and support of the tasks of the foreign policy of the government. In addition, the report mentions the promotion of national Australian interests through new approaches, which attract foreign audiences with the modern image of Australia and facilitate the establishment of networks, cooperation and links between people and institutions to build understanding, trust and influence.

DFAT maintains the operation of the web-site which provides insight into the public diplomacy events, reports, financing documents, strategies, electronic sources on monitoring of the efficiency of public diplomacy etc.

Key words: *public diplomacy, globalization, Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Senate, the Commonwealth of Australia.*